

на додану вартість. Ефективна економіка. 2023. № 10. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.10.2>.

11. OECD Report. Technology Tools to Tackle Tax Evasion and Tax Fraud (2017).

12. Gupta, S., Keen, M., Shah, A., Verdier, G. (eds.) (2017). Digital Revolutions in Public Finance. Washington, DC: International Monetary Fund. <https://doi.org/10.5089/9781484315224.071>

13. Dobaño R. SII de la AEAT: qué es y en qué consiste. URL: <https://getquipu.com/blog/que-es-el-sii-suministro-inmediato-de-informacion-del-iva/>

*Маліновська Ольга Ярославівна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри публічного адміністрування
та управління бізнесом;
Львівський національний університет ім. Івана Франка*

ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

На сьогодні економіка України відчуває дуже складні проблеми у фінансовій стабільності держави. Основною причиною цієї фінансової нестабільності є воєнне вторгнення та посягання на суверенітет України воєнними російськими військами. Тому перед урядом стоїть важлива задача, щодо побудови ефективної, раціональної та гнучкої фінансової системи яка зможе витримати всі економічні виклики. Довоєнна практика управління фінансовою стійкістю України ґрунтувалась на взаємоузгодженому застосуванні інструментів забезпечення роботи окремих секторів: монетарного, бюджетного, податкового; а також напрямів політики: боргової, валютної, курсової тощо (табл.1). Детальніше розглянемо кожний інструмент [1].

Протягом останнього часу бюджетна сфера характеризувалась реалізацією низки заходів, які матимуть позитивний вплив на впровадження середньострокового бюджетного планування, започатковують підготовку переліку публічних інвестиційних проєктів, які матимуть вплив на формування проєкту Держбюджету-2025. Здійснено кроки щодо забезпечення у 2024 р. заходів з підтримки сфери безпеки й оборони; активізації практичних заходів щодо імплементації вимог законодавства ЄС у сфері публічних фінансів, оптимізації виконання бюджетів. У черговий раз реалізація ініціатив у сфері державних фінансів засвідчила необхідність поліпшення діалогу між законодавчою та виконавчою гілками влади для забезпечення безперервності та недопущення вимушених затримок при формуванні та виконанні бюджетів [2].

За даними Казначейства, доходи державного бюджету сягнули 1486,7 млрд грн (зокрема загального фонду – 1031,6 млрд грн). Порівняно з аналогічним періодом минулого року зафіксовано їх збільшення на 0,6 % (загального фонду – +2,5 %). Касові видатки за цей період склали 2249,7 млрд грн, зокрема загального фонду – 1808,8 млрд грн, збільшившись відповідно на 8,8 % та 10,3 % порівняно з січнем – липнем 2023 р. [3].

Інструменти бюджетної політики у значній мірі взаємоузгоджені із податковими. У комплексі запроваджені зміни дали позитивний економічний ефект. Основний регуляторний потенціал інструментів спрямовано на першочергову оптимізацію забезпечення фінансовими ресурсами базових потреб держави у сфері національної безпеки та оборони, стимулювання підприємництва, а також соціальної підтримки осіб, які постраждали від збройної агресії.

Рис. 1. Інструменти підтримки фінансової стійкості України

У податковій та митній сферах основними інструментами підтримки фінансової стійкості впродовж останнього часу стали: завершення першої звітної кампанії із загального стандарту звітності (CRS); продовження співпраці з МВФ з питань податкової політики; впровадження управління податковими комплаєнс-ризиками; подальша цифровізація ПРРО; аналіз помилок при заповненні звітів про контрольовані іноземні компанії, а також оновлення нормативної бази. Варто зауважити, що значна кількість заходів у сфері застосування податкових інструментів, що мали дерегуляційний характер, поступово скасовується. Такі кроки на початку війни були вимушеними та прийняті як екстрена підтримка. Проте в умовах, коли фінансовий сектор

пристосовується до новоутворених обставин функціонування, вони знижують ефективність роботи податкової системи [1].

Інструменти митної політики стосувалися: встановлення митних пілг для обладнання для енергетики; переходу на нову автоматизовану систему митного оформлення; спрощення переміщення товарів військового призначення; налагодження обміну митною інформацією, а також збільшення кількості компаній зі статусом авторизованого економічного оператора.

У борговій сфері протягом досліджуваного періоду тривало залучення кредитів від міжнародних фінансових організацій та ЄС, а також двосторонніх кредитів та грантів. Відбулося різке зниження ризику рефінансування завдяки досягнутим домовленостям щодо реструктуризації зовнішнього комерційного боргу. Практика реалізації фінансування дефіциту державного бюджету України свідчить про важкість його покриття власними ресурсами. За розрахунками Міністерства фінансів України, щомісячна потреба фінансування бюджету становитиме 5 млрд дол. США протягом наступних кількох місяців.

Грошово-кредитна сфера характеризувалась подальшим зростанням прибутковості та капіталізації банків, поступовим поліпшенням якості їхніх кредитних портфелів, помірним скороченням міжнародних резервів країни та незначним прискоренням цінового зростання. Сукупний вплив зазначених та інших чинників зумовив рішення регулятора про збереження облікової ставки на поточному рівні. Попри надскладні умови функціонування на тлі продовження воєнних дій банківська система фіксує зростання прибутку та капіталізації. Опублікована фінансова статистика за перше півріччя 2024 р. свідчить про збереження тренду зростання чистого прибутку банків (близько 79 млрд грн проти 68 млрд грн за аналогічний період минулого року), що також позитивно впливає на динаміку регулятивного капіталу. Ці обставини разом зі специфічними особливостями реалізації процентної політики уряду та регулятора, що забезпечують банкам можливість інвестувати значні обсяги надлишкової ліквідності в надійні інвестиційні інструменти, гарантовані до повернення державою, загалом забезпечують зміцнення стійкості та інституційної спроможності банківської системи [3].

Відповідно, можна говорити про те, що на даному етапі регуляторами було мобілізовано увесь потенціал на забезпечення стійкості фінансового сектору України. Більшість із заходів є безпрецедентними, а також застосовані виключно на період дії воєнного стану в Україні, проте мають позитивний ефект в контексті забезпечення сталості системи.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. Київ: Національний банк України, 2021. 104 с. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy>.

2. Основні засади грошово-кредитної політики на період воєнного стану. Київ: Рада Національного банку України. 2022. 5 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MPG-m1_2022.pdf?v=4

3. Україна залучила близько 2,2 млрд доларів США від МВФ в межах програми Extended Fund Facility / Міністерство фінансів України. 2024. 03 лип. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraine_attracted_about_usd_22_billion_from